

structure of the content in legal education and upbringing is carried out. The author pays particular attention to the construction of a didactic model for the preparation of future economists to the legal provision in professional activities. The first structural component is defined by the awareness of the activity and personal position of the economist as the organizer and the leader that is underlined. The second component is related to the change of functions and methods of structuring knowledge about the organization in the process of their assimilation. The third component is associated with highlighting the social nature of any student. Approaches to the profession-pedagogical training of future economists are considered. The author reveals the concept and gives a description of the legal competence of future specialists in the economy. According to our study, the training of future economists in the legal provision of their professional activities in higher education institutions has a positive effect not only on the formation of their personal legal culture, but also on the level of professional readiness for the transfer and use of their own experience in assimilating this culture into a sphere of production. The article focuses on the fact that knowledge – is not only information, but also a proven practice of the result of a person's knowledge of reality. The expediency of understanding the legal competence as an important integrative personality-professional quality, the basis of which is the knowledge of the person and his experience of behavior, is substantiated. It is specified that the main ways of forming the legal competence of future economists are legal education and legal education and socialization in the legal environment of the higher educational institution. It is proved that the main goal of professional education is the training of a qualified specialist. The author considers the formation of the legal culture in future pedagogues, on the one hand, as one of the ways of humanizing their professional activities, on the other – as improving the quality of legal competence in the process of training specialists to this activity. The prospects of further researches in this direction are determined.

Key words: legal culture, legal discipline, legal support, professional activity, training of specialists, future specialist in the economy.

УДК 378:37.091.33-027.22:373.2

Добош Олена Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В КОНТЕКСТІ АСИСТЕНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ

У статті розглядаються питання професійної підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» до викладацької діяльності в закладі вищої освіти в процесі асистентської практики. Визначені комплекс знань і вмінь, що повинні бути сформовані в майбутніх викладачів після проходження асистентської практики. Проаналізовано зміст асистентської практики, який охоплює коло завдань навчально-методичного спрямування, допоможе підвищити професійний рівень студентів і забезпечить якісне виконання ними професійних функцій. Розкрито значення асистентської практики для формування здатності майбутнього викладача дошкільної педагогіки до професійної діяльності.

Ключові слова: професійна підготовка, викладацька діяльність, магістр, дошкільна освіта, знання, уміння, асистентська практика.

Постановка проблеми. В умовах інтеграції національної освіти у європейський освітній простір, умовах інформатизації, глобалізації, технологізації освіти, посиленні ролі знань та практичного досвіду для розвитку сучасного суспільства особливого значення набуває проблема професійної підготовки майбутніх викладачів вищих навчальних закладів, здатних адаптуватися до сучасних швидкозмінних соціально-економічних умов та науково-технічних досягнень, реалізувати освітні стандарти, впроваджувати нові освітні технології, кваліфікованих, фахово компетентних, конкурентоспроможних на ринку праці.

Викладач вищого навчального закладу повинен бути винятково уважним як до нових реалій і тенденцій суспільного розвитку, так і до нововведень у сфері змісту, форм і методів навчання та виховання [6].

Діяльність викладача вищого навчального закладу має високу соціальну значущість, оскільки йдеться про формування майбутнього фахівця, від рівня підготовленості якого значною мірою залежить економічний, політичний, соціальний і культурний розвиток суспільства, формування національної свідомості й духовності її громадян [6], [7].

Згідно вимог сучасного ринку праці, фахівець в галузі дошкільної освіти має бути свідомим і самостійним у своїй діяльності, знати, до чого треба прагнути, що є в реалії, що йому потрібно робити і чому робити саме так, оцінювати наслідки своєї праці і нести за них відповідальність [1, с.5].

Відповідно до положень Болонської декларації підготовка майбутнього викладача вищого навчального закладу здійснюється через магістратуру. Студент-магістрант оволодіває поглибленими знаннями з педагогіки і психології вищої школи, методики викладання дошкільної педагогіки та фахових методик, уміннями інноваційного характеру, навичками науково-дослідної, науково-педагогічної діяльності.

Важливо, щоб у вищих навчальних закладах забезпечувалося не тільки спрямування навчально-виховного

процесу на озброєння майбутніх фахівців спеціальними знаннями, уміннями і навичками, а й відбувся розвиток професійно значущих якостей особистості майбутнього фахівця, його інтелектуального потенціалу, можливостей, інтересів, нахилів, мотивів і ціннісних настанов. Такий розвиток неможливий без практичного складника професійно-педагогічної підготовки, дієвим засобом якої є асистентська практика. Відтак, значно підвищуються вимоги до практичних умінь та здібностей майбутнього фахівця, його дослідницької діяльності, якості організації практики, удосконалення її змісту, умов проведення тощо.

Оскільки підготовка до викладацької діяльності є важливою складовою професійної педагогічної освіти, то необхідна організація цілеспрямованої підготовки студентів до цього виду роботи. А відтак необхідність вивчення змісту практичної підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» і пошук оптимальних шляхів формування майбутнього викладача в системі вищої освіти представляють сьогодні актуальне питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз педагогічної літератури свідчить, що сучасні дослідники визнають педагогічну практику обов'язковою складовою фахової підготовки педагога. У значному доробку науковців належна увага приділяється: значенню педагогічної практики та її ролі у професійному становленні майбутнього педагога (М. Євтух, І. Зяюн, Н. Кузьмін); різним аспектам функціонування системи неперервної професійної освіти (А. Алексюк, В. Галузинський, С. Гончаренко, Н. Ничкало, С. Сисоєва, Н. Лисенко); концептуальним засадам професійної підготовки майбутніх фахівців (Н. Гузієв, Л. Хомич, Я. Цехмістер); проблемі формування професійно-педагогічної культури майбутнього вихователя дітей дошкільного віку (Л. Артемова, Г. Беленька) [2, с. 100].

Проблеми ефективної організації педагогічної практики в педагогічних ЗВО розглянуто в наукових працях М. Букача, В. Гриньової, О. Лавриненко, І. Пальшкової, Т. Полякової, Л. Хомич, А. Щербаківа та ін. На необхідності поєднання теоретичної і

практичної складників у підготовці майбутніх педагогів пронизана педагогічна спадщина К. Д. Ушинського, який звертав увагу на те, що «навичок викладання і виховання можна набути лише на основі діяльної і довготривалої практики» [3, с. 225].

Наукові дослідження українських (Л. Артемова, А. Бондар, Н. Горобаха, Т. Завгородня, Н. Казакова, М. Козій, В. Кудіна, Л. Машкіна, Т. Поніманська) та російських учених (О. Абдуліна, Т. Іванова, Н. Кузьміна, А. Маркова, Н. Неводниченко, Л. Подимова, В. Сластьонін, І. Харламов та ін.), досвід роботи вищої педагогічної школи вказують на те, що важливою складовою підготовки майбутнього викладача до професійної викладацької діяльності є педагогічна (асистентська) практика.

За безумовної важливості цих досліджень ступінь розробки проблеми змісту професійної підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» до викладацької діяльності залишається недостатньою. Педагогічна значущість досліджуваної проблеми обумовила мету статті.

Мета статті полягає у розкритті значення асистентської практики для формування здатності майбутнього викладача дошкільної педагогіки до професійної діяльності, визначенні мети, завдань та необхідних умов проведення асистентської практики, які забезпечують підготовку майбутнього викладача дошкільної педагогіки до професійної діяльності.

Результати дослідження. Асистентська практика є обов'язковим складником освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» професійної підготовки магістрантів до виконання функціональних обов'язків викладача дошкільної педагогіки ЗВО.

Асистентська практика є складовою частиною навчально-виховного процесу, заключним етапом теоретичної і практичної підготовки висококваліфікованих спеціалістів, засобом формування у них навичок педагогічної і наукової діяльності та умінь ефективно працювати в різноманітних виробничих умовах. Вона дозволяє студентам набути практичні навички та досвід викладацької роботи, необхідні для викладання педагогічних дисциплін за профілем набутої спеціальності у закладах вищої освіти. Практиці передують вивчення курсів з педагогіки вищої школи та методик викладання у ЗВО. Водночас практика є логічним завершенням професійної підготовки викладача, сприяє удосконаленню всієї системи методичної підготовки, розвитку індивідуальних творчих здібностей майбутніх фахівців, їх ерудиції, вихованню у них подальшої активності і самостійності у набутті професійних перцептивних, проєктувальних, адаптивних, організаційних, пізнавальних вмінь. Асистентська практика сприяє формуванню особистого стилю викладання, об'єктивній оцінці своїх можливостей, застосуванню різноманітних методів та прийомів навчання, сучасних педагогічних технологій.

Програму асистентської практики для студентів укладено відповідно до цілей, вимог і змісту навчання по даній спеціальності у ЗВО III–IV р.а.

Практика розглядається як складова змісту підготовки магістрів і побудована на відповідних теоретичних, наукових засадах та практичній підготовці. Основним завданням викладача є формування у студентів знань, надання їм практичної спрямованості та формування вміння використовувати їх у практичній діяльності. Діяльність магістрантів у період асистентської практики є аналогом професійної діяльності викладача, вона організовується в реальних умовах роботи ЗВО і її результатом є зміни в досвіді студента-практиканта, формуванні його професійної компетентності.

Професійна компетентність розглядається у наукових дослідженнях як інтегральна професійно-особистісна характеристика, яка зумовлює готовність і здатність особистості найбільш ефективно реалізувати свої знання, вміння, досвід, професійні функції та особистісні якості для успішної діяльності в обраній галузі. Слід відмітити, що у період навчання у закладі вищої

освіти формуються лише передумови і окремі сторони професійної компетентності. У повній мірі професійна компетентність може виявитися лише у працюючого викладача.

Таким чином, асистентська практика забезпечує фундамент для основних педагогічних умінь і навичок майбутніх викладачів, формування професійних якостей, ширше розкриває особливості обраної професії. «Метод викладання можна вивчити з книг або із слів викладача, але придбати вміння користуватися цим методом можна тільки завдяки довготривалій практиці», стверджував К. Ушинський [8].

Базою для проходження асистентської практики є випускові кафедри педагогічного факультету Мукачівського державного університету (педагогіки дошкільної та початкової освіти; теорії та методики дошкільної освіти). Всі завдання, що передбачені програмою практики магістрантів, виконуються ними на базі академічних груп студентів I–IV курсів спеціальності 012 Дошкільна освіта, ОС «бакалавр» (для студентів денної та заочної форм навчання).

Програма розроблена у відповідності до навчального плану магістерської підготовки, має комплексний характер і передбачає набуття досвіду фахової діяльності майбутніх викладачів за такими напрямками: викладацький, методичний, науково-дослідний, організаційно-виховний. Метою асистентської практики є набуття магістрантами знань про організацію та керівництво навчально-виховного процесу ЗВО, досвіду викладання педагогічних дисциплін, проведення виховної роботи зі студентами та формування навичок організації і проведення науково-дослідної роботи.

Основними завданнями асистентської практики є:

- поглиблення та розширення набутих теоретичних та спеціальних знань з дошкільної педагогіки та методик дошкільної освіти;
- формування загально-педагогічних умінь організації викладацької діяльності у вищому навчальному закладі;
- оволодіння сучасними технологіями і методиками навчання та набуття досвіду організації виховної роботи зі студентами;
- удосконалення навичок роботи з науковою та методичною літературою та засобами навчання, необхідними для проведення навчально-виховної та пошуково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі;
- розвиток умотивованого професійного інтересу до викладацької діяльності, формування готовності до свідомого професійного самовдосконалення [5].

Таким чином, у процесі практики формуються професійна компетентність майбутнього викладача, загальна і професійно-педагогічна культура, творча індивідуальність, стиль науково-педагогічного мислення, здатність до професійної діяльності.

Відповідно до державних вимог щодо змісту й рівня професійної підготовки випускника магістратури, студенти повинні знати: сутність процесів навчання й виховання, їх психолого-педагогічні основи; шляхи вдосконалення майстерності викладача й способи самовдосконалення; дидактику дошкільної педагогіки та часткових методик дошкільної освіти; сутність інноваційних технологій навчання у ЗВО; методи формування навичок самостійної роботи й розвитку творчих здібностей та логічного мислення студентів; специфіку організації виховної роботи зі студентами вищого навчального закладу.

Важливим шляхом реалізації завдань асистентської практики є формування професійно-педагогічних умінь майбутнього викладача, що складають основу його професійної компетентності. До основних професійно-педагогічних умінь, якими мають оволодіти майбутні викладачі під час асистентської практики, ми відносимо такі вміння: проєктувати, конструювати, організувати й аналізувати педагогічну діяльність; планувати навчальні заняття відповідно до навчального плану закладу й на основі його стратегії; забезпечувати міждисциплінарні зв'язки курсу

з іншими дисциплінами; розробляти й проводити різні за формою навчання заняття, найбільш ефективні при вивченні відповідних тем і розділів програми, адаптуючи їх до різних рівнів підготовки студентів; ясно, логічно викладати зміст матеріалу, опираючись на знання й досвід студентів; відбирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання; аналізувати навчальну й навчально-методичну літературу й використовувати її для побудови власного викладу програмного матеріалу; організувати навчальну діяльність студентів, управляти нею й оцінювати її результати; проводити емпіричне дослідження та аналізувати результати дослідно-експериментальної роботи з проблеми наукового дослідження.

Асистентська практика є важливим засобом особистісного зростання студента-магістранта, в ході якої здійснюється процес самоствердження і розвитку професійного «Я» майбутнього викладача, формуються такі якості, як: спрямованість на нове знання, наполегливість, творча активність, креативність, емоційна стійкість, дисциплінованість, ввічливість і тактовність, самостійність у вирішенні завдань, а також інтерес до розвитку потенційних можливостей студентів і потреба в педагогічній взаємодії з ними, науково-педагогічна творчість, педагогічна техніка, науковий пошук і т.д.

Асистентська практика магістрантів у ЗВО здійснюється упродовж 4 тижнів у II семестрі. До початку практики проводиться настановна конференція, на якій здійснюється ознайомлення студентів з метою і змістом практики, індивідуальними завданнями та формами звітності; зразками та вимогами щодо оформлення звітної документації; новинками науково-методичної літератури з організації навчально-виховного процесу у ЗВО; особливостями організації науково-дослідної роботи відповідно до теми магістерської роботи або проблеми, над якою працює заклад вищої освіти.

Програма практики розрахована на 3 змістових модулі. Реалізація завдань першого змістового модуля «Організація діяльності практиканта» розпочинається з ознайомлення практикантів з особливостями навчально-виховного процесу в педагогічному закладі вищої освіти III-IV рівня акредитації. Магістранти одержують інформацію про навчальний заклад, його історію та традиції, головні напрями підготовки спеціалістів, режим роботи та правила внутрішнього розпорядку, здійснюється розподіл часу для відвідування занять з дошкільної педагогіки та фахових методик навчання.

Магістранти-практиканти вивчають: структуру вищого навчального закладу, зокрема, роботу кафедри та функціональні обов'язки завідувача кафедри, професорсько-викладацького складу, лаборанта кафедри; відповідну документацію, ознайомлюються із навчальними планами, навчальними робочими програмами, індивідуальними планами викладачів та дидактико-методичним забезпеченням навчальних дисциплін; приймають участь у заходах, які проводяться кафедрою; відвідують заняття досвідчених викладачів з наступним їх обговоренням з керівником практики за стандартизованою схемою. Крім аудиторних занять, практиканти повинні відвідувати інші організаційні форми роботи вищого навчального закладу, які насамперед пов'язані з науково-дослідною діяльністю кафедри, організацією педагогічних практик, позааудиторною виховною роботою кураторів груп тощо.

Основною змістовою складовою модуля «Навчально-методична робота» є вивчення і узагальнення інформації про форми і методи навчання дорослих; підходи до системи викладання відповідних дисциплін; організацію спілкування із студентами; мотивацію навчальної діяльності.

Змістове наповнення другого модуля передбачає виконання практикантами основних обов'язків викладача вищого педагогічного навчального закладу. Планом передбачається два пробні та два залікові заняття, а саме дві лекції з дошкільної педагогіки та методик дошкільної освіти, два практичних або семінарських заняття. Самостійному проведенню залікових занять передують розробка та затвердження викладачем плану-лекції

(практичного заняття, семінару, заходу). Пробні заняття обговорюються з викладачем-наставником з відповідним аналізом і знаходженням шляхів підвищення якості викладання, виправлення допущених практикантом помилок. На залікові заняття запрошуються викладачі відповідної кафедри, методист практики та магістри-практиканти. Після обговорення відкритого заняття викладачем та методистом практики магістранту виставляється оцінка.

Проведення залікових практичних та семінарських занять здійснюється на основі тематики робочих планів, розроблених на кафедрі ЗВО.

У зміст позааудиторної роботи магістрів входить допомога викладачам у підготовці планів та конспектів для роботи зі студентами, виготовлення дидактичного матеріалу, здійснення педагогічного тренінгу. Практиканти беруть участь у роботі наукових гуртків та виховних закладах факультету, готують тематичні виступи, проводять консультації студентів, здійснюють педагогічний моніторинг їхньої навченості та ін.

Відповідно до третього змістового модуля «Організаційно-виховна та наукова робота» невід'ємним компонентом асистентської практики є виховання студентів. Це пов'язується, насамперед, з виконанням обов'язків помічника куратора груп, участі у діяльності студентського самоврядування на різних рівнях та різновидах виховних заходів відповідно до планів роботи кураторів академічних груп. Кожен практикант проводить залікові виховні заходи, тематика яких є актуальною, цікавою, відповідає інтересам та запитам студентів. Практиканти використовують ефективні форми виховної роботи, які дозволяють як магістранту, так і студентам виявити власну активність, продемонструвати свої художні, організаторські та педагогічні здібності.

Зміст асистентської практики передбачає ознайомлення з досвідом наукової роботи ЗВО та здійснення науково-дослідної пошукової діяльності самих магістрантів, тому значна увага приділяється проведенню ними етапу теоретичного аналізу дослідження проблеми відповідно до теми їх магістерської роботи. Практиканти проводять констатувальні зрізи, обробляють і узагальнюють отримані в процесі роботи матеріали, формують висновки, готують доповідь, із якою будуть виступати на засіданні кафедри чи науково-практичній конференції та публікації за результатами проведеного дослідження [5].

Заключний етап асистентської практики присвячується узагальненню проведеної магістрами роботи: готуються матеріали до звіту, систематизується відповідна документація, підбиваються підсумки.

Результатом практичної підготовки є: розуміння майбутніми викладачами дошкільної педагогіки своєрідності вищої освіти і педагогічного процесу у закладі вищої освіти; отримання і поглиблення знань про педагогічну діяльність і засвоєння окремих професійних вмінь; формування особистості майбутніх викладачів, зміни їх внутрішнього світу, психології, поведінки; необхідності самоосвіти і самовдосконалення як умови формування професійно-педагогічної культури майбутнього викладача вищої школи; розробка основ індивідуального стилю діяльності.

Отже, ефективність практичної підготовки майбутнього викладача дошкільної педагогіки до професійної діяльності залежить від доцільно дібраного і чітко окресленого змісту практичної діяльності та ефективних методів і прийомів навчання; створення атмосфери співпраці і співтворчості; орієнтації на положення системного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, індивідуально-творчого педагогічних підходів; залучення магістрантів до вивчення кращого досвіду викладачів, колег-практикантів, пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу у ЗВО; забезпечення творчого застосування теоретичних знань при розробці цілей, відбору змісту, проектуванні та проведенні освітньої та виховної роботи у ЗВО; орієнтування майбутніх викладачів на постійну самоосвіту, саморозвиток, професійне самовдосконалення; діагностування кожного етапу асистентської практики на основі самодіагностики суб'єктів

освітнього процесу; використання діагностичних процедур з метою виявлення якості підготовки майбутніх викладачів до професійної діяльності [4, с.106]

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, асистентська практика є видом практичної діяльності магістранта, невід'ємним складником професійно-педагогічної підготовки майбутніх викладачів, формою професійного навчання у вищій школі, за допомогою яких студент-магістрант оволодіває способами моделювання і здійснення самостійної викладацької діяльності. Асистентська практика підвищує ефективність

навчального процесу, сприяє інтелектуальному розвитку майбутніх викладачів, можливості думати, спілкуватися, забезпечує оволодіння навичками саморозвитку особистості. В умовах активного навчання студент не лише здобуває знання, але й формується як особистість, як фахівець, який володіє високою педагогічною культурою.

Перспективи подальших розвідок у напрямі професійної підготовки майбутніх фахівців з дошкільної освіти в процесі практики ми вбачаємо в удосконаленні місту та інноваційних підходів щодо організації практики.

Список використаних джерел

1. Беленька Г.В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання : монографія / Г.В. Беленька. –К. : Світоч, 2006. –304 с.
2. Добош О.М. Практична підготовка фахівців дошкільної освіти в сучасних умовах сьогодення // *Stav, problémy a perspektívy pedagogického štúdia a sociálnej práce: zborník príspevkov z medzinárodnej vedecko-praktickej konferencie, 28–29 októbra 2016 r.* /Šefredaktor prof. JUDr. Stanislav Mráz. - Sládkovičovo, Slovak Republic: Vysokáškola Danubius, 2016. – S.100-103.
3. Княжева І. А. Педагогічна практика як засіб розвитку методичної культури майбутніх викладачів / І. А. Княжева // *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки.* - 2013. - Вип. 110. - С. 225-228. - Режим доступу: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=1327
4. Козак Л. В. Асистентська практика у формуванні здатності майбутнього викладача дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності / Л. В. Козак // *Педагогічний процес: теорія та практика № 5.-2012.-С. 96–107.* -ISSN 2078–1687.
5. Пинзеник О.М. Асистентська практика: методичні рекомендації до організації та проведення практики студентів для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 012 Дошкільна освіта освітнього ступеня «магістр» / О.М. Пинзеник.–Мукачево: МДУ, 2016. – 31с.
6. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студентів магістратури вищих навчальних закладів непедагогічного профілю / Т.І. Туркот. – Херсон, 2010. – 608 с
7. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / М.М. Фіцула – К.: «Академвидав», 2006. – 326 с.
8. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології / Вибр. тв.: в 2 т.–К.: Рад. шк., 1983. – Т.1. – С. 192-472

References

1. Belenka G.V. (2006), *Vykhovatel ditei doshkilnoho viku: stanovlennia fakhivtsia v umovakh navchannia* [Mentor preschool children, becoming a specialist in terms of training]: monograph, K.: Svitoch, 304 p.
2. Dobosh O.M. (2016), *Praktychna pidhotovka fakhivtsiv doshkilnoi osvity v suchasnykh umovakh sohodennia* [Practical training of preschool education specialists in the present day conditions] *Stav, problémy a perspektívy pedagogického štúdia a sociálnej práce: zborník príspevkov z medzinárodnej vedecko-praktickej konferencie, 28–29 októbra 2016 r.*, Šefredaktor prof. JUDr. Stanislav Mráz, Sládkovičovo, Slovak Republic: Vysokáškola Danubius, pp.100-103.
3. Knyazheva I.A. (2013), *Pedahohichna praktyka yak zasib rozvytku metodychnoi kultury maibutnykh vykladachiv.* [Pedagogical practice as a means of developing the methodological culture of future teachers], *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Pedagogical sciences*, Vol 110, pp 225-228, Available at: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=1327 [Accessed: 23 april 2018]
4. Kozak L. V. (2012), *Asystentska praktyka u formuvanni zdatnosti maibutnoho vykladacha doshkilnoi pedahohiky i psykhologii do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti* [Assistant practice in forming ability of future preschool teacher pedagogy and psychology to an innovative professional activities] *Pedagogical process: theory and practice* Vol. 5, pp. C. 96–107. -ISSN 2078–1687.
5. Pynzenyk O.M. (2016), *Asystentska praktyka: metodychni rekomendatsii do orhanizatsii ta provedennia praktyky studentiv dlia studentiv dennoi ta zaochnoi form navchannia spetsialnosti 012 Doshkilna osvita osvitnoho stupenia «mahistr»* [Assistant practice: methodical recommendations for organizing and conducting the practice of students for full-time and part-time forms of study specialty Preschool education "Master"], Mukachevo: MSU, 31p.
6. Turkot T.I. (2010), *Pedahohika vyshchoi shkoly: navch. posib. dlia studentiv mahistratury vyshchych navchalnykh zakladiv nepedahohichnoho profilu* [Higher education pedagogy: a manual for graduate students of higher educational institutions of the non-pedagogical profile], Kherson, 608 p.
7. Fitsula M.M. (2006), *Pedahohika vyshchoi shkoly: navch. posib.* [High school pedagogy: tutorial], K.: «Akademvidav», 326 p.
8. Ushinsky K.D. (1983), *Liudyna yak predmet vykhovannia. Sproba pedahohichnoi antropologii* [Man as a subject of education. Attempt of pedagogical anthropology], Selected works : in 2 v., K.: Soviet School, V.1, pp. 192-472.

В статті розглядаються питання професійної підготовки магістрів спеціальності «Дошкільне образование» к преподавательской деятельности в учреждении высшего образования в процессе ассистентской практики. Определены комплекс знаний и умений, которые должны быть сформированы у будущих преподавателей после прохождения ассистентской практики. Проанализировано содержание ассистентской практики, которое охватывает круг задач учебно-методического направления, поможет повысить профессиональный уровень студентов и обеспечит качественное выполнение ими профессиональных функций. Раскрыто значение ассистентской практики для формирования способности будущего преподавателя дошкольной педагогики в профессиональной деятельности.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, преподавательская деятельность, магистр, дошкольное образование, знания, умения, ассистентская практика.

The article deals with the issues concerning the professional training of masters of the specialty "Preschool education" for teaching in the higher education establishment in the process of assistance practice. The complex of knowledge and skills that should be formed by future teachers after passing the assistance practice has been determined. The assistance practice content covering the range of tasks of the educational and methodical direction has been analyzed, which will help to increase the students' professional level and will ensure their professional functions qualitative

performance. The importance of the assistance practice for the formation of the future preschool pedagogy teacher's ability to professional activity has been revealed. The aim of the study is to disclose the importance of assistance practice for the formation of the future teacher's ability to work in a professional way, definition of the goals, objectives and necessary conditions for assistance practice conducting that ensure the future teacher's training for professional activities. The assistance practice is an integral part of the educational and upbringing process, the final stage of theoretical and practical training of highly skilled specialists, a means of their skills formation in teaching and scientific activities as well as the ability to work effectively in a diversified production conditions. It allows students to acquire practical skills and teaching experience, necessary for teaching pedagogical disciplines on the profile acquired specialty in higher education establishments. Practice is considered as an integral part of the practical training of masters. Masters' activity during the assistance practice period is analogous to the teacher's professional activity, which is organized in the real working conditions of the higher educational establishment. In an active learning environment, the student does not only acquire knowledge, but he / she is also formed as a personality, as a specialist having a high pedagogical culture. The result is a practical training experience changes in student intern, the formation of his professional competence.

Key words: professional training, teaching activity, master's degree, pre-school education, knowledge, skills, assistance practice.

УДК 378.091.2:004.9

Зелінська Сніжана Олександрівна,
кандидат педагогічних наук,

Криворізький державний педагогічний університет, м. Кривий Ріг

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДОПОВНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВНЗ

Технології доповненої реальності дозволяють отримати необхідні відомості про оточення і поліпшити сприйняття інформації. Використання технологій доповненої реальності в інформаційно-освітньому середовищі ЗВО дозволить отримати додаткові інструментальні засоби для підвищення якості освіти. Використання відповідних інструментальних засобів, до яких можна віднести платформи доповненої реальності Vuforia, ARToolKit, Kudan дозволить надати викладачам необхідний інструментарій для створення навчальних програм доповненої реальності.

Ключові слова: доповнена реальність, віртуальний об'єкт, прикладний програмний додаток, платформа доповненої реальності, інформаційно-освітнє середовище.

Постановка проблеми. Актуальність виконання даної роботи обумовлена тим, що в даний час спостерігається активне впровадження різного роду інформаційно-комунікаційних технологій практично в усі сфери життєдіяльності людини і зокрема, в освітній процес.

Однією з передових і перспективних технологій є доповнена реальність, популярність якої в значній мірі спостерігається в останні кілька років. Це стимулювало стрімкий розвиток широкого спектра розробок в сфері доповненої реальності. У той же час, необхідно відзначити, що впровадження будь-якої технології пов'язано з певними недоліками і перевагами. Головним недоліком технологій доповненої реальності є практично повна відсутність документального забезпечення, а перевагою є її очевидна перспективність і отримання універсального інструментарію в викладанні будь-яких дисциплін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти використання технологій доповненої реальності, як складової педагогічного процесу, були розглянуті в роботах В. А. Сербіна, Н. М. Зільберман. Предметом дослідження групи авторів (А. В. Фещенко, В. А. Бахарєва, У. С. Захарова, В. А. Сербіна) були технології віртуальної і доповненої реальності в освітньому середовищі ВНЗ. В роботах Б. С. Яковлева та С. І. Пустового дана класифікація і описані перспективні напрямки використання технологій доповненої реальності. Однак, слід зазначити, що в рамках досліджуваної теми існує велика кількість розрізнених даних, кожен з дослідників акцентує свою увагу на цікавих йому характеристиках, а це не дозволяє отримати цілісну систему практичного використання технологій доповненої реальності в предметній сфері. У зв'язку з чим, необхідні додаткові дослідження технологій доповненої реальності в інформаційно-освітньому середовищі ВНЗ.

Мета статті: вивчення можливостей використання технологій доповненої реальності в інформаційно-освітньому середовищі ЗВО.

Відповідно до мети було визначено необхідність постановки та вирішення наступних завдань: дати характеристику поняттю технологія доповненої реальності; проаналізувати можливості використання технологій доповненої реальності;

описати можливості платформ доповненої реальності: Vuforia; ARToolKit; Kudan.

Результати дослідження. Доповнена реальність (англ. Augmented Reality, AR) - термін, що виник в сфері ІТ, який спочатку використовувався для позначення технології накладення віртуальної інформації на реальний навколишній світ. Розвиток і активне впровадження технологій доповненої реальності в медицині, науці, промисловості, виробництві, соціальних комунікаціях і інших сферах актуалізували необхідність осмислення соціальних наслідків її впливу, які, згідно з Джоном Хейвенсом, проявляються в зміні способів соціальної взаємодії. Зокрема, він вважає, що доповнена реальність - це не просто технологія, а найбільш раціональний спосіб безпосередньої взаємодії з цифровими даними [6].

В даний час стало очевидним, що технологічне трактування доповненої реальності занадто вузьке, доповнена реальність - не просто нова технологія, а небачене раніше середовище існування людини, яке б вимагало теоретичного осмислення і прогнозування перспектив її використання [2].

На додаток до вищесказаного можна сформулювати поняття доповненої реальності в наступному вигляді: доповнена реальність – це результат введення в поле сприйняття будь-яких сенсорних даних з метою доповнення відомостей про оточення і поліпшення сприйняття інформації; сприймається змішана реальність, створена з використанням доповнених за допомогою комп'ютера елементів сприйняття реальності.

Необхідно відзначити, що сьогодні у вітчизняному педагогічному дискурсі проблематика використання доповненої реальності практично не представлена, що, також обумовлює актуальність нашого звернення до неї. При цьому необхідно відзначити, що в даній проблематиці можна виділити два аспекти. По-перше, застосування різних технологій доповненої реальності в освітньому процесі. По-друге, осмислення евристичного потенціалу концепції доповненої реальності.

У роботі Н. М. Зільберман описується зарубіжний досвід використання технологій доповненої реальності в освіті [1]. Розглядаються різні сценарії і стратегії практичного використання прикладних програмних додатків доповненої реальності в